

Wäytelmiä.

III.

Kokkimajori.

Sotaiset weskjekset.

Wiipurin Suomalaisen kirjallisuusseuran painattamia.

Wäntelmiä.

III.

a/	Kokkimajori.	<i>Eskola</i>
b/	Sotaiset weljekset.	<i>Eskola</i>

Wiipurin Suomalaisen kirjallisuusseuran painattamia.

Wiipurissa,

N. N. Zilliacus'en kirjapainossa, 1873.

Ungteltmied.

III.

Kalkmager.
Schwammstein.

Ungteltmied. Ungteltmied. Ungteltmied.

Ungteltmied.

Ungteltmied. Ungteltmied.

Kokkimajori.

Näytelmä yhdessä näytöksessä.

Kirjoittanut

Erkko,

J. H.

Sentilöt:

Gausfi.

Sanna.

Salla, edellisten tytär.

Salmo, Sallan entinen koti-opettaja.

Meijerhoff, majori.

Paamo, palvelija.

Muutamia työmiehiä.

(Tapaus eräässä, Suomen kaupungissa).

Koffimajori.

(Näkymä kuvaa Hauszin kartanon esikäyntävää, josta vasempaan katsojista viepi ovi asumuksiin ja oikealla on puutarha; keskellä näkymää seisoo pyöreä pöytä ja sen ympärillä tuolia. Ilta-aurinko laskeumaisillaan valaisee paikan).

Ensimmäinen kohta.

Meijerhoff. Sitten Paawo.

Meijerhoff.

Saa nähdä kossa kypsynee tää soppa.
Kuukautta kassi on se kiehunut,
Nyt ropina jo kuuluu kaupunkihin.
En tulta lisää enkä sammuta,
Suon padan imeltyä, hautua.
Kun tulelta se kerta temmaistaan,
Hyvältä silloin mahtaa hajahtaa.
Se sallittu, kun kestää aikansa,
Suloinen tuoksi näissä huoneissa. —
Pikentit, passarit ja palvelijat!
Miss' ovat täältä? tänne joutukaat!

(Soittaa kelloa. Paawo tulee).

Suloinen herra tänne kutsu! Missä
On hellä rouwa niinkun hyacinthi?
Kas täällä suussa purppuraisen illan
Tutella hauska ois ja naurahdella.
Niin rakas mulle koko perhe on,
Ett'en voi löytää pöytää herkuksista,
Johonka niin mä ihastua woin. —

Kas niin, no juokse! — tuosta woidetta
 Saat nivelilles hiukan, hupakko.
 (Antaa Paawolle rahaa. Paawo kumartaa syvästi).
 Waan kuule! käännä vielä naama si!
 Miss' on nyt hellin, muista raffahin
 Tään jalon perheen kaifist' asujoista —
 Suloinen Salla, missä hän nyt on
 Sinerwin filmin, kultafiharoin?

Paawo.

Hän sairaa on; hänessä yskää lie.

Meijerhoff.

Tuon yskän tuskan ehkä ymmärrän.
 Waan kerro, keit' on käynyt wieraita!

Paawo.

Salassa eilen Sallaa lohdutti
 Täällä uljas Salmo.

Meijerhoff.

Uljaa saakeli!

Wai uljas sanat!

Paawo.

Silloin syleilivät
 Niin hartahast' ett' oikein kadehdin.

Meijerhoff.

Woi-kirnuhun jä sotke kateutes
 Ja juuston-heraan juttus hämmennä!
 Mun katkeruutta tuota täythy kuulla,
 Tot' ikinä en todeksi woi luulla.

Paavo.

Sen, luulen, todest' uskoa jo voi,
 Jost' ympäriinsä kielikellot soi. —
 (Syrjään).
 Ja sehän totuus mua miellyttää.

Meijerhoff.

Wai niin! kas sepä uutta on, kas se!
 Wai niin on läsnä kypsymistä keitos.

Paavo.

Waan teitä rouwa rakastaa ja herra,
 Ruin lastansa, jen voitte uskoa.
 (Syrjään ja komillisesti surumielin).
 On jokeutta jefin rakkaus.

Meijerhoff (erikseen).

Kyll' ymmärrän tuon rakkauden juuret.
 Ne sywällä ei piile, waikk' on juuret:
 Mun tarakasani on herran toivot
 Etäälle päästä, lentää korkealle
 Ja ylemmäk' ei ylty rouwan aivot,
 Ruin turhuuden ja loiston kuffulalle. —
 (Paavolle).
 Tuon ymmärtää woin jefä uskoa.

Paavo.

Waan Sallaa majori ei rakasta.

Meijerhoff.

Pois juokse tästä! Sin' et tyhmyyttä
 Saa sekoitella järjen mietteihin!
 Sanoinko etten Sallaa rakastais?

Paamo.

Ei, majori, waan — — —

Meijerhoff.

Pötkki sanomaan,
Ett' täällä herraa, rouvaa wuotetaan!

Paamo.

Mut Sallaa ei?

Meijerhoff.

Sänt' ennen kaikkia! —
Wai, lurjus, pilkkaa tehdä uskallat?

Paamo.

Ei, majori; waan pilkka kaukana
Täst' olkohon, kuin totuus naurusta, —
(Syrjään).

Lai itku murheesta, mä aattelin. — —
Woi peijakas! nyt tempun kekjin! Teen
Sinulle pienen konnan werukkeen.
Mua äköittää ja fiukku pistelee,
Kun tuommoiselle Salla työnnetään.
(Menee owesta wäsempaan).

Toinen kohta.

Meijerhoff (yksin).

Mist' on tuo koiri saanut haistella
Mun atrioit', ei Sallaa suosiwan?
Mitä en mä suosis? — häntä rakastan
Wiel' enemmän kuin omaa waimoani. —
Ah! kamala pääs' sana huuliltani!

Minulla waimo? Sit' en tunnusta,
 En itselleni! — täydyn, perhana.
 Mut muille en, en waikka poltettais
 Mun sydämmeni — sit' en tunnustais.
 Suus kiinni, sydän! Mit' en outona
 Voi täältä kotkan lailla kaapata
 Sen linnun, josta lihawamp' on paisti —
 Waan kenraalimme! — jos sen kormille
 Rajahtaa näistä. —

(Paawo hyökkähtää neljän kontan ovesta vasemmalta susiturkit nurin
 hartioilla).

Kolmas kohta.

Paawo. Meijerhoff.

Paawo.

Herra majori!

Nyt rynnäköön ja miekka peukalon
 Varalle! Taisto funniallinen
 On tarjona! (Möyrii pöydän alle).

Meijerhoff.

Suolat ja pippurit!

Paawo. Ja raswaiset lihaköntit, janokaa, majori!
 Kun tuo hyökkipiika mua alkoi peitota ja pyntätä kuin we-
 restä lammashahkaa. Onneksi kietaisin tuosta porstuasta
 nämä sudenwillet hartioilleni. Näittehän mitä kuperinpal-
 lia ja häränpölyä minä tulla linkosin. — Ja tämä kaikki
 teidän tähtenne majori.

Meijerhoff. Minunko tähteni? — sinä suden ruoka!
 Miekat ja sapelit! (Tarttuu miekkansa kahvaan).

Paawo. Teitä puolsin ja janoin oikeaksi Sallan

fulhoffi, mutta vastaan väitti waan piika, ylistäen teitä yhtä wiisaaksi juonten teittäjäksi kuin itseään taitavaksi koki. — Siitä tämä mylläkki. (Syrjään). Itsepä olet juuri se työkkipiika, jolta nämät kuulin.

Meijerhoff (eritseen). Soppa jo hajahtaa. Pidan kanssi on syrjähtynyt. (Paawolle) Harritteletko, Paawo?

Paawo. Näettehän, etten ole lammasten, waan suten hallawissa nahoissa ja puhun siis totuuden karkeasta kieltä.

Meijerhoff. Miekat ja sapelit!

Paawo. Voi, kauhat ja härkimet! kuinka hän mua lyödä jatkitteli! Näyttäkää majori urhollisuuttanne ja höyhentäkää sitä piikaa. Onhan teillä miekka ja tämä on kun-
nien asia.

Meijerhoff (eritseen). Seikkani pakoittaa mun tuota kärsimään. (Paawolle) Supjuttelethan mies! Naistenko kanssa käwisin kahakoimaan?

Paawo. Niin, niin, tiedän majorin helläksi ja awo-
sydämmiseksi naisille. Sen sanotaan merkitsevän hyvää. Mutta suden nahoista en ole ennen ihmisten hartioilla nähnyt karwain ulospäin purrittawan, kuten nyt. Ja sen sanotaan merkitsevän pahaa.

Meijerhoff. Eihän uskone, sinäfin miespari, työkkipiian jaarituksia?

Paawo. En tosin. Mutta surukseni tunnen mun herän sydämmeni niitä uskowan. Ja kauhistuksella aawistan majorin muuttuvan hienomillisesta lampaasta harjasselkäiseksi judeksi, joka häweten ja korwat luimossa juosta jolkottaa tiehensä. (Kuulee käynnin wajemmalta) Ahaa! jo tulee! (Sypähtää puistoon oikealle. Hauski ja Sanna tulewat).

Neljäs kohta.

Gausfi. Sanna. Meijerhoff.

Meijerhoff (huomaamatta toisia). Pahaa ennustama huuhtain on tuo mies. Äänettömäksi iski hän mun sanoil-
laan; nautitsi kuin tarhapöllön tallin omen päälle. Waan
— — — mitä tyhjää tuon tuhman narrin puheista; —
loppuun feitos — —

Gausfi.

Täällä majori —

Noin ykfin waan!

Sanna.

Di terwe, Meijerhoff!

(Kättelee).

Kuink' onkin hauska nähdä tuommoisia
Uljaita poikia kuin joutsenia.

Gausfi (kättelee).

Ken rinnallanne lentää ylpeänä
Rakspäisen kottan hartioille wois,
Se funniassa loistawassa ois.
Näin wanha ei, waan kelpo poikani —
Jos lup' on toivoa — ne ehkä kohoais,
Kun siipiänsä taiten harjoittais. —
Majori, anteeks suokaa leikkini!

Meijerhoff (taputtaa Gausfia olalle).

Te, jalo Gausfi, ette laukana
Olekaan meidän kilpalennosta,
Ja poikanne par'aikaa harjoittaa,

Ruin haukanpojat siipivarfiaan:
Niin sukunne käy ylä-ilmoihin.

Sanna.

Sloist' on kuulla, nähdä ihanaa
Taas ystävämmme seurass' ystäväinsä.

Meijerhoff.

Nimensä oman unhottaa se sais,
Näin arwoisan ken perheen unhottais.

Sanna.

Niin riemullist' en tiedä kuvaajata
Tulewain aikain ihanuudesta,
Ruin te, majori; harmoin huuliltanne
Kajahtaa ajat selän-takaiset.
Te nuorukaisen toivoll' uhkealla
Eteenpäin riennätte.

Meijerhoff.

Se luonnollista.

Mitäpä huolet mennehillä wois,
Ei' eletysä ole elämistä.
Waan huolet päivän tulewain jos tois
Nykyisell' ajall' onnen nauttimista.

Sanna.

Niin, nykyiselle sekä tulewalle
Nautinnon, riemun sekä kunnian. —
Se jaloa on!

Hausfi.

Mutta lapsemme,

Suloinen Salla — missä viivähtää?
Sen toivon rouwan parhain tietävän.

(Katsoo käskypästi rouvaan).

Meijerhoff.

Ah, armas seura=enkelimme pois!a!

Karneoli,

Ametisti,

Krysopraasi

Ta agati,

Niinpä jaspis,

Savutopasi,

Opali ja

Kalkedoni. —

Nää kiiltokivet lahjoittaisin,
Kun Sallan omafseni jaisin.

Sanna.

Di, rakas Meijerhoff, kuink' iloista
Hänelle teitä nähdä on!

(Menee).

Wiides kohta.

Edelliset paitfi Sannaa.

Meijerhoff.

Waan murheella

Sain äsken kuulla Sallan sairastawan.

Oliko niin? Sep' oisi raskasta.

Sausfi.

Se osakfi on totta, Meijerhoff,

Waan waarallist' ei, sillä terweys
Pianfin häntä kätteleepi taas.

Meijerhoff.

Mä uskon sen ja kauanpa ei lie
Siit' aikaa, kun se häntä hyleilikin.

(Paawo tulee oikealta).

Kuudes kohta.

Edelliset. Paawo.

Paawo.

Puistossa muottaa nuori herrasmies,
Niin solakka kuin raita rannalla, —
Puheille herran pyrkii.

Meijerhoff (erikseen).

Perhana!

Sausi.

Sill' asioita tärkeit' on, kenties,
Niin tänne käske!

(Paawo alkaa lähteä, mutta korvallistaan kynsien kääntynyt taas takaisin).

Mutta majori!

Se voitte ruokakammarihin käydä
Sitt' aikaa; siellä on valmis teille pöytä.

Meijerhoff.

Se mukawast' on esitelty tuo;
Niin (syrjään) ehkä joudun suoraan Sallan luo.

(Menee ovesta vasempaan).

Seitsemäs kohta.

Edelliset paitfi Meijerhoffia.

Hauksi. Wiivytteletkö vielä?

Paavo. En juuri wiivyttele. Pyytäisin waan pu-
dottaa herralle pari raskasta sanaa sydämmeltäni.

Hauksi. Ja ne sanat ovat?

Paavo. Kallista waroitusta, jos suwaitsette.

Hauksi. Ja sitten?

Paavo. Ja sitten kieltäisin teitä antamasta Sallaa
tuolle wieraalle majorille.Hauksi. Paavo, Paavo! Mä tuiikka kieltäsi kuu-
maan rautaan!Paavo. Palakoonpa waan kieleni, kun pelastuu su-
loinen Salla. Sillä rehellisyyteni käskee mun tunnusta-
maan sydämmessäni olevan ilkeitä irwikuwia tuosta ma-
jorista.Hauksi (suuttuneena). Sinä irwikuwa! mitä uskallat
haastella ylemästä ja kunnian armoisesta herrasta? Sup-
juuteji ja tuhmuuteji sua suojelee!Paavo. Rirkasta totuutta waan lausun! ja mun
surku tulee Salla mamfelia.Hauksi. Laffaatko? — taikka tarttuu mun armot-
tomuuteni sun selkä pintilääsi!Paavo. Päättyykönpä sitten tällä kertaa tähän.
Waan tahdonpa vielä näyttää, etten ole puhunut niinkään
tuhmasti; enkä ole tällä kertaa waan tuulta pieksänyt.Hauksi (wiittaa kädellään). Niin, ja mene! (Paavo me-
nee. — Yksin). — Puhetta, jossa ei ole pohjaa eikä laitoja.
Tuuli tuon hupsun päähän on koonnut noita suuruksotto-
mia ruumenia, — mutta tuuli ne hajottaakin. (Salmo tulee).

Kahdeksas kohta.

Hausi. Salmo.

Salmo.

Anteeksi, herra!

Hausi.

Salmo! Lastemme

Opettajana ennen. —

Salmo.

Asia

Nyt siitä ei mua käske hiiskumaan. —

Te tehtävääni varmaan aavistatte?

Hausi.

Wai! aatokseni kuinka apritoi,
En rahtua, en kynnen wertaa voi
Nyt asiaanne arvata.

Salmo.

Kas tuo

Wast' ihmeellist' on muistin tautia!

Kun käntökseni suoran tunnette,

Niin suorastaan mun suotte lausua.

Kai Salla teille julkaisjut on sen,

Ett' antoi mulle sydämmensä? — Me

Skuiset silloin walat wannoimme —

Te säilytte! No suokaa anteeksi! —

Me tuolla puiston iltafatweheessa,

Rähdessä tomun sekä korkeuden,

Sidoimme solmun, jot' ei ratkoa

Niin kauan voi, kun taiwas lieffihin
 Välähtää Ukon salamoissa, ja
 Kun ihmis sydämissä rakkaus
 Viel' onnen aurinkona kohouu.

Sausfi.

Tuo hämytönt' on julkirohkeutta!
 Soturin poika kurja uskaltaa
 Mun tytärtäni wietellä kuin narri!
 Te häwyn tunnost' ette tietävän
 Näy neulan wertaa, sen nyt ymmärrän:
 Syytönnä te ja wiatonna waan
 Rehtaatte mulle tulla kertomaan
 Työt' ilkeintä, jot' ihminen voi tehdä.

Salmo.

Noin juurta rikosta en tässä näe,
 En' edesjänne huoli häwetä
 Soturin uljaan poikana, niin totta
 Ruin miekka-käsin kaatui isäni,
 Palwellen maamme köyhän kunniaa.

Sausfi.

Niin totta tefin kuolkaa taistellen
 Ja tuulta piesten, kuten isänne.
 Pereeni rauhaan jättäkää, sen muisto
 Teit' ikinä ei waiwatko. Ruin yö,
 Auringon peite, tulfoon välillemme
 Sjäti wieroittawa sunnupatsas!
 Toiwotte Sallaa turhaan! Teistä ei
 Hän huoli! Laikka unhotti hän jo
 Wälinne.

Salmo.

Walhetta! — Ja häväistä
 Isäni muistoa te ette saa!
 Viel' elää poikansa — se muistakaa!

Hausfi.

Waan walheetfi ei totuus muuttune.
 Toisellen Salla kihlattu jo on,
 Miehellän, johon mieltyny vanhemmat
 Ja jonk' on arwon astin-lautakin
 Tuommoisten päätä paljon ylempi.

Salmo.

Wai! astuiskin se herra päällänsä,
 Te jota noin nyt ylistätte, en
 Mä puhettanne uskois enemmän.

Hausfi.

Mun puhettani? (Salla tulee vasemmalta).

Yhdeksäs kohta.

Edelliset. Salla.

Salla.

Tänne käskettiin.

Hausfi.

Pois, Sallani!

Salla

(huomaa Salmon ja tarttuu hänen käteensä).

Ah, täältä en pakene!

Mä luulin silmät jäiset kohtaawani,

Waan tulta säihkyi noista wastahani; (Salmolle).
 Mä kammoin äänen kuulewani jylhän,
 Waan jalosti sun lämmin rintas soi;
 Jääpatsaan eteen luulin jäähtymäni,
 Sun rinnoillas nyt löydän lämpimäni.
 Ken autuuden tällaisen ryöstää woi?

Hauski

(joka edellisen tapahtuessa on hätäisesti hyörimyt ympäri).

Ahukki miehet! Missä? Tänne!
 Uhratkaa waikka elämänne!
 Tuo juoksuburttia ryöstää Sallani.
 Waan rewetkään maa ennen allani,
 Kuin lastani mä annan roswota
 Isänsä huoneessa! Voi Jumala!
 Hänt' ennen seinähirret ruhjokoon?
 (Työmiehiä tulee kirveitä ja seipäitä käsisä).

Kymmenes kohaus.

Edelliset. Kansaa.

Työmiehet (siisään tullessaan).
 No piruko wie sielut turmioon?

Salla (poistuen Salmosta).

Ah autuus hulluudessa! Kadotus
 On tarjona kun siitä selviää.
 Waan minkä tein? (Seisoo puoli horrokissa).

Hauski.

Teit, lapsi, hirmuista!

Salmo

(ollen levollisena ja jäykkänä).

Puhdistaa tahtoi herra huonettaan,
Mut saastutti ja häväisi sen waan.

Hausfi.

Räy tiehes, narri!

Salmo.

Räyn, mut palajan.

(Menee. Hausfi wiittaa miehille, jotka menewät pois).

Hausfi.

Kiiruusti heti, muista lapseni,
Tää leikki loppuu! Tässä itse
Sun tulee jäilyttää ja outella,
Kunneffa päätöksen tuo Meijerhoff,
Pois sulki tuon kuokawierahan.

(Menee owesta wäsempaan).

Yksitoistas kohtaus.

Salla (yfsin).

Tuo wieras musta, jylhä haamu taas
Mua lähestyy, se koht' on täällä jo.
Hän fristalleita mulle tufitsee,
Kuin talwinen yö tähtiä; mut' en
Voi rakastaa mä niitä. Kolkkona
Soip' äänensä kuin rautapaffanen,
Niin korwissani paukkuu. Sydämmen
Mä tahdon synnyin-maaltani ja sen
On armas Salmo mulle wannonut.
Di kallis sydän, jonka loistona

Ransamme toivot on ja kunnia
 Ja rakkaus sen jalo kaunistus! —
 Disitto täällä! Ah kuin' uskallan
 Toivottaa! — Toivon täytyy kiihtua.

(Istuu tuolille ja lausaa fitraa soittaen).

Sielu, säästä huokaukses,
 Silmä, kätke kyynelees:
 Taimas hylkää rukoukses,
 Maas' ei täyty toivotukses:
 Sulje murheet sydämmees'!

Enpäs, en! kas hopeiset
 Toivon aaltoiset pois huuhtoo
 Murheet mutaiset!
 Enpäs, en! kas kultaiset
 Lemmen liekit polttaa, liehtoo
 Vaiwat, vastukset! —
 Huokaus, siis ratko suojaas,
 Taimahalta etsi Luojaas,
 Suolten kyynele, juokse pois!
 Murheet kun jois multa musta,
 Taimas kun tois lohdutusta,
 Rakkaus näin rauhas' ois.

Nää värähtyvä suopi virvoittavan käteen
 Rukallan, jota halla uhkailee.
 On säveleet kuin kesän lähettiläs,
 Remäinen tuuli, talven surmaajaksi.
 Nyt rakkauteni, kuin aurinko,
 Säteilee rinnassani.

(Näkee Salmon lähestyvän).

Täälläkö!

Kaksitoistas kohtaus.

Salla. Salmo.

Salmo.

Sä keikut sumu-tuulten lainehissa,
Ruin kevään lapsi.

Salla.

Kuinka uskallat?
Näethän tuossa pöydän vuottawan
Taas tänne Meijerhoffin haamua,
Ja isäni.

Salmo.

Ja isäs ylpeys
Voi siittää kiukun mätähaamoja
Rumia nähdä hänen armosjanja. —
M' yhtään pelkää, Salla!

Salla (kavahtaen taakse).

Miekkako!

Sun myölläs murhan ase kamala!
Rakkausko voisi kasvaa julmuutta?

Salmo.

Ei, Sallani! Pois kauhus sammuta!
Tään rakkaus mun sitoi myölleni
Sun rauhas walvojaksi.

Salla.

Minunko?

Salmo.

Kysyttkö? Eikö wäijy sieluas
 Tänään tuo piru maasta wierahasta,
 Jot', ärjytellen mua, vanhempas
 Sydämmet loihtii myrkkyvaloilla,
 Joit' antaa niellä kiiltokuorisja?
 Niin ferrotaan.

Salla.

Mä tuosta kauhistun.

Salmo.

Waan wastamyrkynkin he tuntevat
 Viel' awuksi. Kun siitä maistaa sais,
 Ulospa kaikki myrkyt oksentais
 Silmille Meijerhoffin.

Salla.

Hirmuista

On uutises! Waikk'en sit' ymmärrä
 Kuin haaweksien, niin jo wapisen.

Salmo.

Suoletti, Salla! Nääthän wyölläni
 Isäni miekan, jonka pyhitti
 Hän wihollisen wertä juomahan.
 Tää maamme onnen wartijana jo
 Tyhjensä lähteit' uhkuwia monta,
 Nyt Meijerhoffin kurja kohtalo
 Myös tuntekoon sen woimaa werratonta:
 Sill' isänmaa ja rakkaus, ne kaks
 Miesfallen parhaaks' olkoon funniaaks!

Salla.

Ei! Rakkaus on rauhan lapsi; sen
 Vereksi kyllin onpi hyyneleet
 Aseilla kovan onnen isketty.
 Ja parahin lie puolus-asehemme
 Tuskaamme ponnistama huokaus,
 Jos' avun kättä kutsuu korkealta.
 Maailma meiltä tahtois telkää
 Taiwaamme owet sekä aakkunat
 — Sydänten joinnut, walot filmien, —
 Waan enkelit — — ah, muistan uneni!

Salmo (tarttuen Sallan käteen).

Unesi? Kerro! Oi sä, sydämeni
 Suloinen helmiruusu! Suuliltas
 Totuutta taiwaan waluu rintahani;
 Oi ferro unes!

Salla.

Aamun ruskosta

Näin enkelin niin wakaan, juhlaisan
 Eteeni laskeuman, kuin Jumalan:
 Sä kädessä sen istuit oikeassa
 Ja Meijerhoff kuin yökkö, wasemmassa.
 Kun puhalsi hän käteens' wasempaan,
 Sumuksi silloin haihtui Meijerhoff;
 Waan hymyten kun katsoi oikeaan,
 Sä edessäni loistit enkelinä,
 Ja tosi enkel' ilmas' uifjeli.
 Täst', armas Salmo, wirkois toiwoni,
 Kuin aamun kastehesta kuffamvyöt
 Puistossa tuolla.

Salmo.

Di kuin ihana

Unelmas kaifuu sielus temppelistä!
 Tunteitten saarnan kertaa kuvastin,
 Ruin laaja kirkon kipu. Sointuisuus
 Sun sielus' on. Ei epäsointua
 Se sumaitse. Ah sua kuunnella
 Mun sydämmeni tahtois' ijäti,
 Ruin taimaan kannelta. (Kuuluu hyminä).

Salla.

Di Salmoni!

Kuuletko hymyn? Kätkey puistohon,
 Pois tästä lähde!

Salmo.

Jättäisinkö sun

Noin yksin tuulten pyörtehesen?

Salla.

Mun

Nyt jäädä suo! Sä piile puistossa,
 Siell' odota! Waan vihas kahleita
 M' irti päästä!

Salmo.

Waikka joutuisit

Sä syötäväksi raimopetojen —
 Kai armelet — mun piillä puistossa
 Pitäisi waan, ja siellä hävetä
 Itseni edess' omaa itseäni?

Salla (häätäisenä).

Di wäisty tieltä kiukun polttawan!
Jo riennä!

Salmo (litiistää Sallaa waſten rintaanſa).

Ah! ſiis täydyn lähteä!

(Menee. Sanna tulee).

Kolmastoista kohtaus.

Sanna. Salla.

Sanna (imarrellen).

Rah täällä ruusu äſken puhjennut
Odottaa poimijaanſa! Kaunista
On nähdäkin noin immen walmisna
Tullesſa tiettynsä. Di Meijerhoff!

(Salla wawahtaa)

Jos tietäisit, et rahtuakaan wois
Wiiwähtää kuffas kuuluwilta pois!

Salla (ſelin).

Taas Meijerhoff! (Päin rouwaan).

Di äiti!

Sanna.

Lapſeni!

Nimestä, joſta riemun rintahas
Herääwän toiwoin, ſiitä ſäikähdyt
Ja kawahdat kuin omaa kuoloas!

Salla.

Sirweemmin vielä.

Sanna.

Kallis lapseni!

Tuo musta kaapu riisu sielustas,
Wanhempais neuvoon luota! onneas'
Et ymmärrä.

Salla.

Waan ennen riisua
Woin sielultani halwan asuntonja,
Kuin suosiolla nähdä — rakastaa
Wähemmän vielä — Meijerhoffia.

Sanna.

Rakastaa? Gurja tyttö hupakko! —
Näethän sukusi ja itsesi
Kohoowan armohon ja funniaan,
Ja palmikkoji tiedät hohtawan
Suur Meijerhoffin avull' ylewistä
Helmistä.

Salla.

Kaij' on waan ne halpoja
Beskellosia, jotka pulppuaa
Rupaisen lähteen pintaan pohjasta, —
Mun sydäntäin ne ei woi hallita!

Sanna.

Sä uskallat noin wastoin wanhempais
Sywintä rakkautta kiistellä?
Sun Salmon kiihkot waan on waltiaas,
Sydämmes raukan sai hän willitä.
Sukumme hän sun kannaksillas nyt

On onnettomaks' aiwan vihkinyt.
 Waan muista, lapsi, koht' on majori
 Taas täällä — hän sun jalo ystäväs —
 Hän kättäns' ennen sulle tarjosi:
 Sä hylkäsit, en nyt suo hylkääwäs.
 Maailmass' ain' ei ole tarjona
 Niin ihmis sydämmiä jaloja.

Salla.

Rah, totuus walheen takapajulla!
 (Meijerhoff ja Hauszi tulee. Kuuluu hohotusta).

Neijästoista kohta.

Edelliset. Hauszi. Meijerhoff.

Hauszi.

No, mistä soi tuo julma hohotus?

Se ääni noitien tai waristen

On räätys, mut' ei järk' ihmisten. —

Mun sielussan' on pahan aawistus! — — —

(Yhtäkkiä kajahtaa edempäältä voimakas musiikki, joka taukoo wienosti riutuen)

Ahaa! tuo iwa karjashengisten

Tukehtui taas, kun riennu kajahti

Syvästi läpi luiden, ydinten.

Voimallaan peikot tieltä kunnian

Se puhalsi, kuin saunun liekistä

Hajoittaa tuuli. — Nytpä maljoille

On kunniaksi tyhjentyä taas

Onnekki Meijerhoffin, — sinulle

Sloffi, lapsemme, ja terveiköi
 Vanhempais juomaan rakkautehen!

(Jokainen ottaa pöydältä täytetyt maljat; Salla vastahakoisesti).

Meijerhoff.

Karneoli,
 Ametisti,
 Krysoprasi
 Ja agati,
 Niinpä jaspis,
 Samutopasi,
 Opali ja
 Kalkedoni. —

Nää kiiltokiwet lahjoittaisin,
 Kun Sallan omakseni saisin.

Salla.

Waan sydäntäni kiiltokiwistä
 En teille myöä voi.

Sanna.

Hän lemmestä
 Waan teihin suostuu.

Meijerhoff.

Niinpä rakkaus
 On lahjanikin syvin perustus.

Hausfi.

Sen ymmärrämme. Sitä tarfoittaa
 Sanoillaan Sallakin.

(Paamo tulee oikealta).

Viidestoista kohlaus.

Edelliset. Paamo.

Sausi.

Mit' asiaa?

Paamo. Olenpa vaan vähän tyytymätön ahtaasen waifutus=alaani.

Sausi. Ja tahtoisit?

Paamo. Tahtoisiinpa nöyrimmästi jatkaa mitä olen alottanut ja lopettaa mitä majori on alottanut.

Sausi. Onko, Paamo parha, pääsi taaskin pyörällä? (Majorille). Ette huoli pahastua hänen hupsuudestaan! Muutoin on hän uskollinen palvelija.

Paamo. Olkoonpa vaan pääni pyöreä kuin kuffupalli, mutta ajatuksia kiehuu siellä kuin muuriaisjaunassa.

Sausi. Voi jua höyrypää! (Majorille). Huomaatte selvästi, että hän on vähän löyhän lyömä.

Meijerhoff. Niin, niin; sen huomaa. Sallitkaa tuon mennä rauhassa!

Sausi. No ajatukseksi, Paamo?

Paamo. Olenhan yht'aikaa puutarhurinne ja lafeijanne. Mutta puutarhasiamme kasvaa nyt pahanpäiväinen härkinmänty, joka wahingoksi laihduttaa maata. Warfin fin surkastuttaa sen juuret ja sen musta warjo erään, wierellään kasvawan korean kufan.

Meijerhoff (häätäisesti syrjään). Tämä tarfoittaa minua.

Paamo. Kukka tahtoisi kiertyä siwullijensa solakan raidan wartalon ympäri; vaan nytpä on raita, tuon ranaoksjaisen härkinmännyn tieltä, painanut päänsä pensaitkoon. Lymysjä lepää raita, kalwakkaana kiihtuu kukka.

Salla (syrjään). Ja minä juuri olen se kiihtuwa kukka!

Paavo. Poisjuurittawaksi katsoisin siis tuon härkinmännyn. Niinpä nostaisi raita päänsä ja sorjasti koristaisi kukka sen wartalon ympärillä kuffatarhaa.

Sanna. Kuuluupa kuin Paavon huulilta waluii runonjäikeitä.

Sausi. Sumua ja höyryä ovat waan nuo ajatukset.

Paavo. Waan woinpa tuosta höyrystä pufertaa herraswäelle selwää wettäkin, kun suwaitsette.

Sanna. No, puutarhan hoidosta voimme toiste keskustella.

Sausi. Niin, toiste; — kas nyt mene!

Paavo. Menenpä; waan huomattaa! (osoittaa molemmiin käsin Meijerhoffiin). Tuossa, kas tuossa pönäkkänä seisoo se poisjuurittawa rana-ohjainen härkinmänty! — Mut tuossa (osoittaa Sallaan) taas se sorja, murheen-kalpea kukka!

Meijerhoff. Miekat ja sapelit, tätä hämäistystä!

Paavo. Voi peukalot ja etuformet, kuinka mun kynteni himoitsee tuota mäntyä juuriaiseni!

Sausi (taluttaa Paavon tylysti oikealle). Siefailletko matkoihisi? — sinä häwyttömyyden ihleksiä!

Paavo. Mutta olenhan palvelijanne, joka — —

Sausi. Joka hämäiset haltijawäkesi sekä halwan itseksin.

Paavo. Tämä on firweltävä päästöseteli.

Sanna. Mutta hywin ansaittu, Paavo parha.

Paavo (kaiwaa kirjeen powestaan ja antaa Sausille). Takaanpa tämän laastari-lapun puhkaisewan ja parantawan sen paiseen, joka herraswäkeäni tekee äreäksi.

Sausi. Kirjekö? Ja wasta jaariteltuasi annat? — Sinä kiusan kappale!

Paavo. Ha ha ha! Ensinpä jyräin männyn tuorta hampaillani ja sitten isken firweeni sen sydämmeen.

Hausfi. Suoriatko jo?

Paavo. Onhan tässä käpälät allani. (Menee).

Kuudestoista kohta.

Edelliset paissi Paavo.

Hausfi. Suokaa toki, herra majori, meille anteeksi tuon ilkiön kujeet ja hullutukset! Tästä edes emme tahdo suvaita häntä palveluksessaamme.

Meijerhoff. Olkaa huoletti, herra ja rouva Hausfi! Hulluja täntyy kärkeä ja kujeensa hän kuitentkin jo lopetti. (Eriksään). Muutoin olisi hän mun taluttanut kuumille kiville.

Sanna. Salosti lausui majori. Sillä wiisaat nau-
rawat tyhmäin hullutuksille.

Salla (syrjään). Ja tyhmät vihastuvat raimoon kuullessaan wiisaita neuvoja.

Hausfi (amoo kirjettä).

Waan mist' on kirje, jonka seurassa

Tää häiriömme astui? (Aivattuaan).

Katsopa!

Sinetti nimen alla! (Meijerhoffille).

Nimeä

Salaamaan teiltä käsketään! —

Uteljas lienen, kun mä alotan

Näin lopusta, kuin nainen maltiton,

Wai! alku ain' on lopun perustus.

(Lukkee kirjeen ääneensä alusta loppuun).

„Herra Hausfi!

Totuuden ja rehellisyyden nimessä kehoitan teitä, ar-
moisa herra, oman sekä lapsenne kunnian ja onnen tähden,

wieroittamaan luotanne erään". — Mitä? Wieroittamaan luotani! — (Lufee edelleen). „Wieroittamaan luotanne erään teidän mielestänne tähän asti sangen arwoisan ja funniallisen herran". — Kummallista! Arwoisan ja funniallisen herran wieroittaisin luotani? Hän ehkä luulee vielä Salmon olewan lastemme opettajana. — (Lufee edelleen). „Tällä herralla, joka teille tohtii uskotella olewansa nuori naimaton mies ja teeskelee tytärtänne kofioiwansa". — Naimaton mies! Tytärtäni kofioiwansa! — Warwaanfin Salmo. — „Tällä herralla onkin todella kotimaassaan nuori wihitty waimo". (Tuokion hämmästyttävä äänettömyys, jolloin Meijerhoffin filmät hajamielisesti harhailsewat ympäri. Lufee edelleen wapijeweästi). „Tämän totuuden wahwikkeeksi panttaan teille funniani sekä wakuutan tarwittaessa yhtä monella todistajalla, kuin tämän firjeeni firjaimet. Se tiedätte minun tuolla petollisella herralla tarfoittawani erästä rykmentin majoria — herra Meijerhoffia". (Säikähdestä filjahtaen lyykistywät Sanna ja Salla syletysten maahan. Meijerhoff nojaa wapiusten erään tuolin jalkaa vastaan, tuijottaen alas).

Sausfi (wihan waaleana ikäänkuin itseeseen).

Totuus wai walhe hämmästyttävä?

Ei walhetta tuo nimi todista. (Katsoo firjeen alle).

Se todistust' ei enää tarwitse!

Sirmuinen totuus! — Nytpä aukenee

Mun eteheni Paawon ennustus

Ta aawistukset. Irwikuwana,

Säijyisti inhoittawana, nyt näen

Edessäni tuon julman Molokin.

Sänelle arwo-istuinten himosta

Mä wiattoman oisin uhrannut,

Ta sitten, kauheasti pettyen

Turhuuden marffinoilla, nielaisjut

Sisääni myrkyn, jos' ois hävittänyt
Mun sieluni ja ruumiini.

Sanna.

Sa mun
Sofaiji ahnas loistonhimo waan:
Saloa, ihanaa ja ylhäistä
Näin kuoressa, en sydänt' tutkinut.
Waan nyt se puhkes' äkki arvaamatta
Steemme haifewaisna.

Sausji.

Mika on
Lakaista huoneestamme jaastaisuus
Pois elfineen. (Kutsuu oikealta)
No, Paawo, kiiruhda
Sä työstäs palkintoa nauttimaan!
(Paawo tulee).

Seitsemästoista kohtaus.

Edelliset. Paawo.

Sausji (osoittaa Paawolle lasta).

Kallista täältä! Kiitos kunnia
Uskollisesta toimestas!

Paawo.

„No Morjens!”

Mit' olin welkapää, ja sydämmeni
Mihinkä käski, sitä puuhasin.
Waan majorimme fusiturkillen
Woin onneksi tään maljan kallistaa. (Nyyppää).

Meijerhoff (erikseen).

Ah, etten tästä paeta mä voi!

Paawo (ryypättyään Häussille).

Suur kiitos teille!

Häussi.

Suokse kutsumaan

Nyt tänne Salmo!

Paawo.

Sepä jukkela

On pyörähdys. (Menee).

Kahdeksastoista kohta.

Edelliset, paitti Paawoa.

Salla (tointuen).

Oi armas Salmoni!

Sanna.

Wahwistu, lapseni, ja anteeks suo
Wanhemmilles tää hirmu erhetys!

Salla.

Suomattu erhetys ja parannettu
On anteeks suotu, rakas äitini!

Häussi.

Niin, anteeks suo! (Meijerhoffille).

Waan sulle taritsen
Sen funnian, kuin koirallen, ett' astut

Pois portailtamme! Paljastettu on
 Alastomaksi häijyytes'; ei voi
 Sit' ihmiswerhot enää peitellä.
 Oh, inhoittaa noin ruma alaston! —
 Siis juokse pois!

Meijerhoff (erikseen).

Ah jospa voisin maan!
 Mut' olempa kuin tuomiolle nyt
 Naulittu taikka juuritettu tähän. — (Toisille).
 Petytte, herrasväki!

Sanna.

Luntuupa
 Kuin liepeestäni kiskois entisyys
 Maa rattaillensa.

Hauski.

Mlös taaksesi
 Sä katsele, kuin Lothin emäntä.
 Pelastus tarvitsee nyt kättänsä.

Sanna.

Mä siihen tartun, riistan itseni
 Pois haaveksivain haluin wallasta.
 Kaikk' unhotan ja toivon parempaa.
 Tuolt' astuu Salmo!

(Salmo lähestyy. Salla kiiruhtaa vastaan, tarttuen Salmon käsiin).

Hauski.

Nytpä päättyköön;
 Kaikk' onkin kiista raskas rinnassani.
 (Paamo tulee).

Yhdeksästoista kohta.

Edelliset. Salmo. Paavo.

Paavo (tullessa).

Kas tuossa raita! Kas, sen ympäri
Sorea Salla-kukka kiertyköön!

(Osoittaen Meijerhoffiin).

Mut pois tuo räähkämänty siirtyköön!

Meijerhoff (eritseen).

Nyt karjii mua. Aivan tuntuu kuin
Bedellä kylmällä' oisin walettu.

Salmo.

Kuulinpa Paawolt' aivan ihmeitä,
Jos totta on?

Salla (osoittaen Meijerhoffiin).

Niin, tuosta ilkiöstä?

Sausi.

Se totta on.

Salmo (tulistuneena).

Hän koston ansaitsee!

(Salmo vetää liepeensä alta miekan ja Meijerhoff samoin).

Woi tuhat tulta iskewäistä salamaa!

Sä harmaa hiisi, musta hyöpeli!

Puhtaasen taimaan liekkihin ei saa,

Sun häijy, himolieffis leimahtaa!
 Kiiruhda täältä! (Menkatseella).
 Ah! mun miekkani
 Häpeekseen katsoo tuohon tarttua.
 Oi, ettei ilma muutu liekiksi
 Tuon polttamaan!

Meijerhoff.

On joppa kypsynyt;
 Ei tulta tarwita, ei kofia. (Puuhaa lähtöä).

Salmo.

Sampaisa halwalla on halpaa.

Meijerhoff.

Nyt häijysti mä nauraa katkatan,
 Kun nähdä sain, kuin' ihmisieluja
 Woip' ostaa syöttämällä tarinaa
 Waan heille korkeist' armo-istuimista
 Ja loistost' ylpeästä. — Hyvästi! (Lähtee).

Paawo

(ojentaen ylpeästi oikeella kädellään nuuskarasian Meijerhoffille, seuraa
 syrjittäin hänen lähtöään).

Waan lähtönuuskaa, major, suwaitkaa
 Viel' armoisalle nenällemme! (Meijerhoff menee).

Sausji.

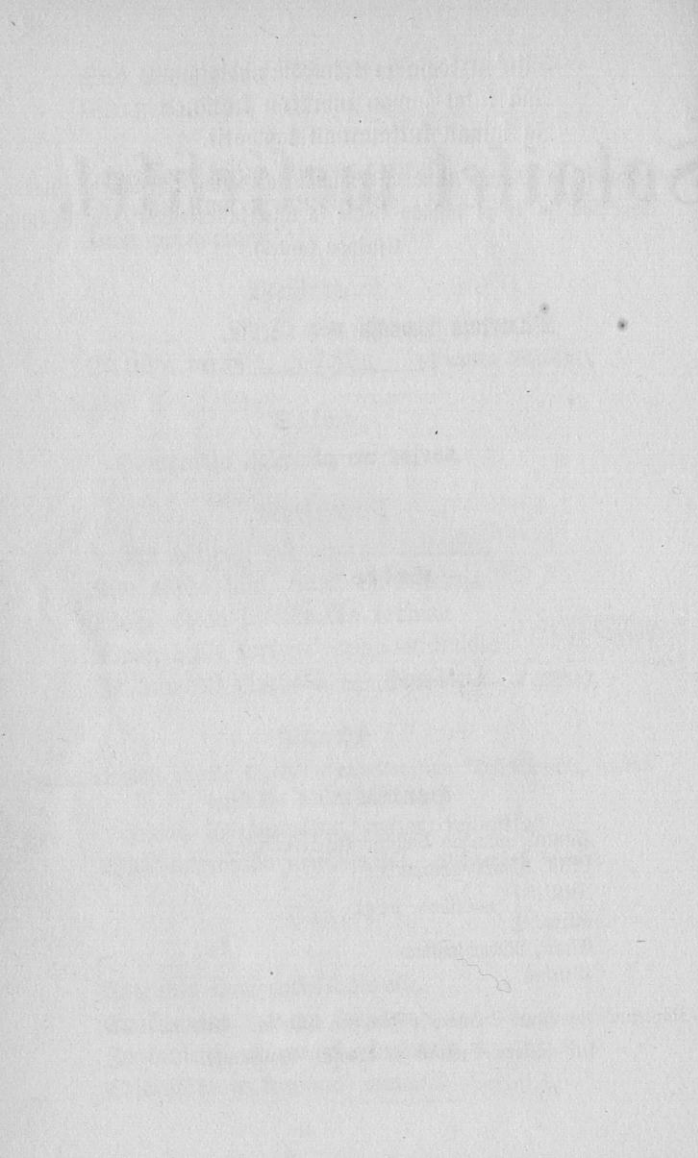
En

Tästä edes ihmisyhtä halweksi,
 En kunniaa mä etsi kerjäten.
 Ja lapseni, ne maansa kunniaks
 Edistykööt ja kansans' onneksi!

Siin' uskossa ja toivoss' yhdistämme
 Nää kukat saman myrskyn kestäneet
 Ja saman kukatarhan kasvatit.

(Hausfi ja Sanna liittävät Salmon ja Sallan käsi käteen. Paavo
 hypähtää ja lyöpi käsiään ilosta ja tulee suutelemaan Hausfin kättä.
 Esirippu lankee).

Sotaiset weljekset.

Näytelmä yhdessä näytöksessä.

Kirjoittanut

Erffo.

J. H.

Henkilöt:

Hannu, vanhaa köyhtynyttä ritarijufua.

Eiisa, hänen waimonsa.

Antti, { edellisten pojat.

Miilo, {

Elma, Miilon waimo.

Kansaa.

(Näytelmä tapahtuu Suomessa Hannun talossa. Vuosi w. 1632, heti jälkeen Gustaw II Adolfin kuoleman).

Sotaiset weljekset.

(Sali; sen perällä ja siwulla owia. Salissa useampia tuolia, ja seinällä riippuu wanha kiveri ja miekka. Muutoin kaitenlaisia huonekapineita).

Ensimmäinen kohta.

Elma. Sitte Liisa.

Elma

(yksin hypistelevä jotakin käsityötä).

Oi, oisitko, mun armas Niiloseni;
Vuor' oisit wanha wästen wihollista
Ja kilpi wahwa kunnon kuninkaamme,
Maan kunnia ja onni omiesi,
Mesmarja kallis mulle tultuasi!

(Liisa tulee siwun-owesta).

Nyt sydämmeni, armas anoppini,
Nyt sydämmeni sortuu suruistani
Ja hetken wietto tuntuu tufalalta,
Kuin unettoman talwi-yösen wietto:
Min' ajattelen nuorta Niiloani,
Hän kaatuneeko waike woittajana
Wiel' astunee, kuin riemu, joukko-homme —
Nyt joutu armas Niiloni, jo joutu!

Liisa.

Ah! Suru synkkä kufat kaatelee
Ja paljot huolet riemun runtelee,
Waan huolten helppo löytyy Suojallamme:
Hän woiton woipi tuoda taisteluisja

Myös Niilollemme kera kuninkaansa,
Siis hälle toivos, uskallukses anna!

Elma.

Sen uskon, että teillä tuimemmillai
Min' avun antaa korkein kaikkivalta; —
Mut kaipaus on mulla murtumaton
Ja toivoni kuin kulo sammumaton.
Nyt joudu, armas Niiloni, jo joudu!

Toinen kohta.

Edelliset. Hannu.

Hannu (tulee kammarista).

No mitä täältä murhepafinoita
Taas kormihini kaikkui kammioon?
Te urohosta warmaan waikeroitte,
Se tapa wanha waimowäell' onpi?

Liisa.

Hän miehestänsä kantaa murhemieltä,
Mä lohduitusta tarjoan kuin äiti.

Hannu (tuimasti).

Tuon lapsen pää on mailla wiisautta,
Kun kadehtii hän urhon kuolemaa,
Wai! kuolo wiepi hänet kunniaan.
Mon' elämäs' on hetki katkerampi
Kuin kuolema, eik' anna tullessaan
Sen kalliimpaa kuin katoawaisuutta;
Kuolossa hetken karmas taistelo
Uwaapi portit uuteen elohon.

Elma (huoaten).

Jos Niilo kuolee, soisin kuolewani,
Jos Niilo elää, soisin elämäni
(Peittää esiliinalla filmiään).

Hannu.

M' itke suotta! huoles haihduttele!
Sen tiedän, että funnon funinkaamme
Min' onnen-tiellä johtaa joukkojaan,
Ja kuljettaapi pojat kunniaan;
Sen tiedän, että Suomen sotilaille
Wiel' isäin weri soutaa suonisjaan,
Niilonkin tunnen notkeaksi ja
Ripeeksi kuin on peura poikana.
Hän karkun voimin miekkaa mittele!
Ja minä tuli tekee tappuroissa,
Sen haastaa, polttaa Niilo nuolillaan,
Sen hävittää hän sortain vihollista.
Eiis murheen piikit rewi rinnastasi;
On parahin ett' anot taimahalta
Myös pojallei wertä vanhempansa.

Elma.

Sen totta lausuit, armas appeni.
On urhotöihin Niilo syntynyt.
Hän hyvästäisjä toisti sanoillaan
Elonsa halvennaksi kuoloaan,
Mi sankarmuiston tullessansa tuopi.

Liisa (Elmalle).

Mitenkä lausui? Vielä muistatko?

Elma (raukaasti).

Kuin lähtö-syleilynsä, muistan sen;
 Baan ennen kuolon-tuomioni woisin
 Mä lausua, kuin urhon warsyt ne.

Hannu.

Se lähtö-laulu mulle kyll' on tuttu,
 Jost' ennenkin jo parhui waimot, lapset,
 Kun hywästäissään urhot lauloivat,
 Se kuuluu näin, se kuulkaa kyyneleittä
 (Läusuu).

Ei korpikarhuin seurassa
 Voi loistaa maine sankarin,
 Kun hongat ei voi haastella
 Ja ihmiskieltä puuttuu linnutkin.

Baan siellä maine ansaitaan
 Ja kalwat wälkkyh kunnian,
 Miss' urhoin wertä mittailaan
 Ja voitot säilyttävät maailman:

Sywästi hyrsyt lapsien!
 Sywästi waimon waiferrus!
 Yks' kerta teitä syleilen,
 Niin sankar'-riwiin rientää urhous.
 (Elma peittää silmänsä ja itkee).

Liiša (ottaa Elmaa kädestä).

M' itke, Elma! Tulwa kyyneleten
 Sun poskiltasi ruusut runtelee,
 Ja rintas toiwon loiste himmentyy,
 Luo uskallukses' silmä taiwahalle!
 (Syyhy kuuluu. Elma säikähtyy).

Elma.

Aih! ryske, ryty!

Hannu.

Niinkun wauhko warja

Sä säikähdyt, jos risu räisähtää,
Tai waris lentää lähi warwikoon,
Waihk' owen takan' olis' armahasi.

Elma.

Mun armaani.

Piisa.

Työt Luojan armaatko?

Kolmas kohta.

Edelliset. Antti.

Hannu (Antille).

Ahaa! jä poikani jo Turusta
Kotia ehdit. Mitkä sanomat
Sielt' tänne kuuluu?

Antti.

Kuuluu kummia.

Elma.

Ah!

Antti.

Sanomat on tuotu Sakjasta:
On kuminkaamme tehnyt sankartöitä

Miesjouffkoinen juur ihmeteltäviä,
On saanut voittoja ja funniaa!

Hannu (armokkaasti).

On saanut voittoja ja funniaa.

Elma.

Waan Niiloni on kätketty kuin helmi,
Jonk' kalleutta kaipaa rintani!
Hän taistelee, sen tiedän, voittaakin,
Ja ehkä kuolee henkeni' uhraten
Edestä uskomme ja kuninkaan, —
Mut unhottanut on hän synnyinmaan.
Miks itseään ei sille säästää vois?

Hannu

(wiittaa kädellään Elmaa waiti).

Unohda lapsi huolimirtes pois!

Antti (jatkaa).

Mun sydäntäni särkee, karmastaa,
Sanomat iski sieluun sywimpään,
Wereni riehuu, suonet repeää!
Ah! Olisko nyt tässä wiholliset,
Ne surman ruoat, Tuonen tulitönkät!
He nielskoot liekkiwäistä firousta!

Elma (raskaasti).

Ah, hirmuista! — On warmaan onnetonta?

Antti.

On onnetonta eikä onnetonta:
He kaataneet on funnon kuninkaamme,

Sen Gustawimme, suuren sankarimme,
 Ja taistelijan, jalon Taawettimme,
 Urhomme aimon voiton wehkehistä, —
 Maan wieraan multaa huuhtoi hurmehensa,
 Wieraassa maassa mahti-henkensä
 Hän viimeiseen jo huokui voitollisna.

Elma.

Mua pyörryttää!

Liisa.

Mä pyörryn, enkä voi
 Enempää kuulla sanaa hirmuista. (Menee).

Neljäs kohta.

Edelliset paitti Liisaa.

Hannu.

Ah, sieluni, jo poistu ruumiista!
 Wapise, hämmästy! Se mahdollista
 Todella onko? Ei! en uskoa,
 En uskoa voi Pohjan leijonan
 Rufistuneen kuin wiirin horjuwan
 Stelän ärjystä. Voi! kadotus
 Mua huimaisee, mun nielee kuolema,
 Kuullessa sankar'rinnan sortuneen,
 Kadonneen toivomme — ah firwelee! —
 Kuuleeko totuuskini? Ei! Elämää
 Simoitjee se ja valtaa maailman
 Perinnöfseen. Sen himo kunniaan
 Sehfuilee waan, ja voiton kruunuja

Totuuden enkel' antaa armaalleen — — —
 (Waipuu ajatuksiinsa. — Antille).
 Puhutko totta? Kerro vieläkin!

Antti.

Sydäntä ahdistawa totuus on
 Ett' onpi kuollut kuningas.

Hannu.

Sa nyt
 Lutherin-opin uskon-wapaus
 Bajonnut on kuin päivä merehen.
 (Waipuu jälleen ajatuksiinsa).

Antti.

Sol' ylentyy taas kahta kirkkahammin,
 Balaisten aina Libanonista,
 Sen setripuista, hamaan Pohjolaan,
 Hongikko-salojemme jylhistöön.

Hannu (ei kuullen edellistä).

Se oppi, joka sielut taluttaa
 Pois synkäst' ahdistuksen alhosta,
 Taas häväistään, ja tunnustajat sen
 Taas poljettu on hengen-orjuuteen.

Antti.

Sä, wanhus houraillet, kun tärttänyt
 Et kuunnella kun sanoin: „voitollisna“
 Kuningas kuoli — voitti kuollessaan!

Hannu (arvokkaasti).

Ah, voitollisna, sepä juloisinta!
 Kuin' autuas on elää sanfarina,

Waan autuaampi kuolla voittajana.

Hän kaksinferroin sankar', voittaja,

Hän kaksinferroin kuoli onnellisna!

(Astuu miettimäisnä lattialla).

Antti (innolla).

Di oisinko jun kanssas kuolla saanut,

Sun kanssasi mun kuminkaani kallis!

Elma

(heräten unelmistansa nousee istualtaan).

Siis jodan surma Niilonkin nieli,

Siis etelästä ei lämpö enään hehku,

Waan kuolon kolko, kammottava wiima,

Mi Pohjan ruusut rikkoo, runtelee — — —

Niin, Niiloni? ah ihanasti hän

Kaatuikin kanssa kuminkaani. — Mut maani,

Sun lapses orwoiks jää ja tyttäres

Sulhoitta kuolee taikka leskenä.

Tää kaitt' ois halpa wahinko! waan jos —

Wihollinen nyt ryntää niskoillemme,

On maamme voimaton — pois urhot on.

Hannu (ajatuksesta heräten).

Haa waimo! Lapsettaako sua taas?

Elma.

Jos lapsettais.

Antti (erikseen).

Mä tunnen jääliä —

Ta enemmän — mä tunnen kuumuutta

Ta tuskaa sanatonta rinnassani,

Nähdessäni tuon vaimon waiferoiwan —
 Viel' enemmän! mun täytyy tunnustaa
 Sen taimahalle — tunnen lempeä,
 Suloista raffautta — Ah! Mut kauaks jo
 Uskalsin harpata.

Hannu (kuulematta edellistä).

Nuo haamekii
 Molemmat niinkuin toista maailmaa
 Tawottaen. Mut edell' ehtiä
 Mun täytyy suuren kuninkaani luo
 Totuuden maahan. (Kävelee yhä aatoksissaan).

Antti (syrjään ja kuulematta edellistä).

Sydän-pohjukseni
 Mun lempeni nyt täytyy nukahtaa.
 Pois hento laakson tyyneys! Kas nyt
 Mun rinnassani kantaa waltikkaa
 Rautainen, jäykkä urhous, jos' etsii
 Waan autiota werikenttää, jossa
 Raiwoijat sodan myrskyt mellastaa —
 Ja weljenikö waimoon uskallan! —
 Ah sydämeni synnin polttama! (Elmalle).
 Sä kysyt taikka tahdoit kysyä
 Totakin Niilosta?

Elma.

Jos tietoja
 Sinulla hänen elostansa ois.

Antti.

Eläkö Niilo taikka kuollut lie,
 Sen tietää yksin ylitaimahat.

Se tieto Suomeen ehtinyt on waan,
 Ett' urhot, jotka kärsii haavojaan
 Kuljettaa laiwa maansa rannikolle
 Ja toiset terweet rautakourineen
 Taas raajariffoin kohlut palkitsee —
 Ja minä.

(Ottaa vanhan miehen waarnalta ja sitoo wyöllensä; jowittaa metsästyksimääriä olalleen).

Elma.

Ah en jaksu kuunnella
 Tät' ahdistawaa epätietoa. (Menee).

Hannu

(Herää äkkiä aatoksistaan lausumaan Antin yhä aseita ympärilleen ratustellessa).

Tulistu taiwas, walaise ja — polta
 Totuuden tieltä wäärät! Salki lyö
 Wihostemme rinnat! Pilsto
 Säleiksi, niinkuin myrsky-ilmalla
 Lyöt pirstaleiksi hongan wartalon!

(Hököää Antin kujeet).

No metsästyksenhö wammustat
 Noin itseäs, taik' olet hupsuna?

Antti.

Jos hupsuna en lie jo syntynytin?

Hannu.

Ruin ihminen, sä synnyit lapsesi,
 Mut' mieheks' aioin sua kaswattaa.

Antti.

Siis miehen aseita mun kantaan suo;
 Suo täyttää, minä ennen estelit.

Hannu.

No surma wieföön! Minkä isän sydän
 Hywäksi woipi nähä lapsilleen —
 Sit' isänän' en sulta kieltää woi.

Antti.

Mi kerta tehtiin, se on voitufin,
 Waan tekemätönt' ei wiel' ole tehty.

Hannu.

Nuo hourehesi, lapsi selwitä!

Viides kohta.

Edelliset. Liisa.

Liisa.

Mun tähtyy tulla, waikk'en kuulla woi,
 Mut kuulemast' en woi myös olla pois

Hannu.

Nyt tarffaile tuon pojan jaaritusta.

Antti (Hannulle).

Mun jota=into rinnassani riehui,
 Sä tiesit sen, waan naiseltanşa Niilon,
 Kuin surman syötti=saalihiksi, syöksi.
 Mun eloni ja kuoloni ois yksi,
 Waan Niilon kuolo, kuolo naisensakin,
 Siis aika on jo munkin kamppaella,
 So kyllin waarnaa waiwannut lie miekkani,
 Nyt kuninkaani weren koston=huuto
 Mun wiepi woittohon tai kuolohon.

Hannu.

Näen kyll', ett olet uljas poikani
 Ja samat tunnot reuhtoo rinnassais,
 Ruin nuoruudessa ennen isäsi.
 Waan wesa olet jodan surmatöihin,
 Jon tuulenpuuska maahan tuiwertaa:
 Et wilua, et nälkää wieselä kestä,
 Et myrskyjä ja tulen tuiskinaa,
 Viel' aika antaa sulle taisteloita,
 Kun elämäsi siiksi ennettää.

Antti.

Ei kottaa estä malmisetkaan portit
 Ei koston tulta meret sammuta!
 Ei nuoruus ole miehuuteni surma
 Ei urhotöille wanhat wirkoa.

Liisa (tarttuu Antin käteen).

Di lapseni, oi armas Anttiseni!
 Tahdotko surman suuhun rynnätä?
 Waan säästä, säästä itseäs ja meitä,
 Tok wältä waarat, kestä kiusaukset
 Ja onnettomuus estä owiltamme.

Antti (riistää kätensä. Laulaa).

Pois elämästäni pelkojen peikot,
 Teitä en kammoa, en wapije!
 Teitä pelätköhön horjuwat, heikot,
 Elämän waivoja en pakene.
 Tulkohon taistelo höyryävä,,
 Nälkä ja kuolema kirwelewä:
 Sään minä elohon urhojen kanssa,
 Muistojen rihmaan loistelemaan,

Kunnian kuffia kantawi kansa
 Hautani kumpua kaunistamaan.

Hannu.

Nä'en kyllä, ettei päättä, mutta sydän
 On nuorukaisen elon ohjajissa.
 Se sydän on kuin hehkuwainen hiilos,
 Johonka tuuli wienompikin woi
 Puhaltaa puhtaan hehkuwaisen liekin,
 Jos' ilkiwallat murtaa ankarammat, —
 Waan raimonmuodon kerta saatuaan,
 Croittaa luonnon-woimat toijistaan; —
 Sioitsen, poikani, sun innoitasti,
 Waan murehdinpa mieles wähydestä:
 Sä Saksaan lentäisit kuin kotkan siwin,
 Meristä, maista mitään huolimatta.
 Sä Saksaan rientäisit kuin kulan-tuli,
 Mi luonnon-woimat murtaa mennessään.
 Et aseita ja kelpo kumppania
 Enempää tarvitse kuin willi-warja;
 Nuo ruostunehet ramut kelpaa sulle,
 Joit' orawat ei enään hämmästyisi.

Antti (ensin katsoa tuijottaa maahan).

Niin tyhjä ei lie lampahankaan kallo,
 Ett' aivoillaan ei tuota ymmärtäisi,
 Mihinä kelpaa kolhut ruostuneet;
 Waan keiffailen to' siiksi kehnommilla,
 Kun Turusta saan uudet uhkeammat. —
 On huomiseksi päätetty jo lähtö. —
 Mä sotilaaksi olen ostettu. —
 Mäkäätte kiellä! — käsköe sydämeni.

Liisa (tarttuu Antin kaulaan).

Oletko, lapseni, niin tyly, julma
 Ett' isäs äänt' et kuule uupuvaa!
 Bai eikö kieltons ole sulle kallis
 Kun sanansa ei satu sydämeesi?
 Sun luontos, ennen hellä, mulle rakas,
 Ei kiveksi nyt liene kowettunut.
 Biholliselle näet koston-unta,
 Baan muista ett' on jekin kiivas kosto,
 Mi vanhempainsa kohtaa kieltäjän!

Antti (helttyneenä).

Di äitini, en voi nyt sua kieltää!
 Siis täydyn noutaa isän vaatimusta.
 Baan kuinka intoni woin sammuttaa?
 Ah, isä, suo to' mulle siunaukses,
 Di hellä äiti, anna suostumukses!
 En hillitä voi sydämmeni ääntä,
 Kieltonne siteistä mun päästäkää!

Hannu (arwokkaasti).

Jo wiet, jo kannat mua nuoruuteeni,
 Uetat aikaan, jolloin itse itkin,
 Samoista syistä kastoin kasvojani;
 Sen muistan kuinka katkeralta maistui
 Monetkin esteet urho-aikeilleni:
 Ne kirmelteli niinkuin surman-nuolet.
 Baan myötänuolet tuntuivat kuin wiina
 Walunut oisi murheen woiteheksi —
 En kiellä sua, waikka wanhuuteni
 Raskaampi mulle ois kuin rauta-kahle.
 Kun kuuluu sanat: „miestä tarwitaan!“

Riiviinpä riennä silloin ensimmäisnä
 Ja elä, kuole kansas funniaksi,
 Sen siunauksen annan ewäaksesi.

Liisa (raskaasti).

Ja elä, kuole kansas funniaksi!
 En enempätä lisää ewästäsi.

Kuudes kohta.

Edelliset. Elma.

Elma (tulee vasemmalta).

Tuol' ulkona käy ryske, pauhina
 Ja hurraus.

Antti.

Kas sinne riennämme!

Kenties on siellä urhojakin jo
 Walmiina riiveihimme astumaan.

(Menewät perältä).

Seitsemäs kohta.

Elma.

Mun rinnassani kuumuus kiihtyy waan.
 Totakin kummaa aawistusta tunnen
 Se on kuin surmaa ennustais — Mut ei! —
 Se tuntuu myös kuin ennen, koska Niilon
 Sulhaisna tiesin luokseini tulewan.
 Ah! waan nyt pettynen. — Mut ehkä en.

(Istuu tuolille).

Di joutu, armas Niiloni jo joutu!

(Laulaa kanteletta soittaen).

Muistan sen hetken,
 Kun sotaretken
 Kaukaisen alkoi Niiloseni:
 Murheen ja waiwan
 Raskahan aiwan
 Tuopi se minun rinnoilleni;
 Lempeni ruusu ryöstetty on,
 Syöstihin surman rannikkohon.
 Kaikk' on pois multa,
 Kun on pois kulta,
 Suru nyt kalwaa sydäntäni.

(Ulkoa kuuluu telmettä ja hurrausta. Elma taufoaa kuuntelemaan.
 Telme laffaa).

Söikö sin julma
 Sotainen surma,
 Silloinpa kuolen kynneleihin.
 Jos elät vielä
 Urhojen tiellä,
 Niin jopa joudu haudalleni!
 Silloinpa murhe pois katoais,
 Kiemu ja rauha taas palajais.
 Kaikk' on pois multa,
 Kun on pois kulta
 Suru nyt kalwaa sydäntäni.

(Ovi aukeee: Niilo astuu upseerin puvussa sisään, wasen käsi ripustettu kaulalle; häntä seuraa Hannu, Liisa ja Antti, niiden jälestä kansaa).

Kahdeksas kohta.

Elma. Niilo. Hannu. Liisa. Antti. Ransaa.

Ransaa.

Eläköön Gustawin sankari!

(Elma katsoo säikähtyneenä sisään tulijoita).

Niilo (kiiruhtaa Elman luo).

Ah Elmani ja enkelini! (Syleilevät).

Elma.

Oi Niiloni, ja taimaani! (Tuokion äänettömyys).

Ransaa.

Eläköön Gustawin sankari!

Niilo

(kädet käsisjä katsovat filmästä filmään).

Wiel' elät hellä, rakas Elmani,
Sä mulle kalliimpi ja suloisempi,
Kuin Reinilaaksjoin ihanimmat ruusut!
Siis terve, rauhan, riemun wartiani,
Taas urho-sydän lempeen liittyköön!

Elma.

Ta sulakoon kuin kulta kultahan
Perheemme onnen-liefin lämpimässä.

(Syleilevät toifiansa).

Niilo (Hannulle).

Wiel' elää isä, konnusjaan kuin karhu,
Tuo sydämmeni urhouden alku! (Liisalle).
Wiel' äidin hellä sydän sykkäilee,

Sä rakkauden liehdoit rintahani!
 Siis terwe teille, onnen pylwähämme!
 Nyt raitistukoon wanhat sydämmenne!

Hannu. Liisa.

Di terwe sulle, sankar'-lapsukainen.

Miilo (Antille).

Ta weljeni! — jä rauhan rinta-lapfi,
 Jos iloitset waan kodin kinalossa!
 So kuohahdakoon weres hyytelöstä,
 Kirotkoon rauhaa nuori sydämmesi,
 Jos tahdot isäs poikaa weljestellä!

Antti.

On talwi-unen karsattuaan karhu
 Biholliselle kahta kiuikkuisempi.

Miilo (Kansalle).

Te miehet myös, jo koston firwehillä
 Runinkaan weren hintaa etsikäätte,
 Ja rientäkäätte jota=tanterelle
 Bihollisenne päitä pilstomahan;
 On jalompaa se työ kuin jänis-jahhti
 Tai ilweksen ja karhun-aijän pyyntö!

Kansa.

Biholliselle kuolema ja kosto!

(Nyttyttävät jalkojaan).

Miilo (kääntyn Elmaan. Armoikkaasti).

Kuin Breitenfeld'in voiton taisteltua
 Minua Main'in wiinat wirwoitteli

Ja urho-wertä waloï rintahani,
 Niin Lykin murhepäiwän haamojakin
 Nyt woitelee sun huules hunajaiset.
 Nuo jäteet, filmistäsi säihkyväiset,
 On elämäni firkkain kesäpäiwä;
 Sydämmes tunnot helkkyy huuliltasi
 Mun sielulleni taiwaan soitelmina.
 On veri-haamat, jodan surkeudet,
 Nyt telineitä onnen alttarille,
 Ja woitonpäivät owat funniamme
 Saloimmat muisto-taulut, armomerkit,
 Joit' ei woi ryöstää ilkein wihollinen.

Elma.

Sun kansjas löydän elämäni onnen,
 Sinutta olen furjin, onnettomin!

Miilo (raskaasti).

Waan riemu kai' on murheell' ostettava,
 On kai' autuus tuskan hedelmänä!
 Pisarat harwat, jotka huulillemme
 Tipahtaa onnen punapilmistäkin,
 On katkeruudella jo suolattuna:
 Tää onnen-päiwä kätkee powesjaan
 Raskaimman surun kiwirouffion.
 Waik' ei wät tyhjään raueta woi työmme,
 Ei suotta wälky sankartemme miekat,
 Niin kuninkaamme, suurin sankarimme
 On kuollut! Ah se raskas muiston-hurma
 Simmentää firkkaimmanfin riemuhetken.

Elma.

Pois paetkoon nyt murhe tuskallinen,

Ruin riemun helmet heryy rinnoilleni,
 Myrskyiset koston-sumut hälvetköö,
 Run rakkauden filmät säteilee;
 Pois sodan myrsky, riemun telottaja,
 Mi väristyttää ihmis-sydämmiä!
 Oi Niiloni! Et millään enään woisi
 Pelastaa Manan suusta sankaria,
 Jon sodan surmia nieli ruoakseen;
 Nyt ylistä waan hänen kunniaansa
 Ja maineensa kauas kaikukoon!

Niilo.

Ruin miekkain wälke, kiilto kypärien,
 Niin jalo kunniansa loistakoon!
 Ruin sodan soitto, jyske joukkojemme,
 Niin kuninkaamme maine kaikukoon!

Antti.

Waan minä kannan murhan kiwäriä,
 Ja koston hirmumiekkaa paljastan,
 Jos ne ei auta, tartun kiinni kourin
 Ja muserran kuin karkhun kämmenin. —
 Sä, weljeni, jo kyllin taistelitkin,
 Sun wertäs walui tantereelle jo!
 Mä harjahirren nostan mainellemme
 Sen edestä waikk' ehtyis waltimoni
 Ja sydämmeni nesteet purskahtaisi.

Niilo.

Kas nepä äänet sointuu miehen suusta,
 Run sanas täntät, synnyt weljefjeni!
 Siis riennä riwiin! wiel' ei wihostinen

Beresfään ole kyllin kylmetty.
 Viel' auf' on sulle tanner taistellakses,
 On kuninkaamme kuolo kostettava.
 Lävistä niinkuin hauki ahraimella
 Se totuuden ja meidän vihollinen,
 Käy kynsin, hampain häijyn höyheniin
 Kuin tarhapöllön niskaan tarttuu kotka,
 Se villihengen käskyläinen syökö
 Mlimpaan Tuonen tulifirnuhun.

Antti (juhlaillijesti).

Sen wannon. Tarkein korwin kuunnellaa! —
 (Nostaa oikean kätensä ylös).

Petäntö maani, hyljättöön mun taiwas
 Ja koston miekat nouskoon helvetistä!
 Jos raiskaan, tahraan pyhää mainettamme,
 Kirotkoon kansani mun hylkyläisnä!
 Jos vihollista pakenen kuin kurja,
 Mua kuninkaani sekä urhoin weret
 Kiristain, polttain syöskööt surman juuhun
 Laiff' oma miekkani mun teurastakoon,
 Jos henkeän' en uhraa totuudellen! —
 Nyt lemmon korvat kuullen haljetkoon
 Hän valmistakoon koston rikkojalle!
 Aumatkoon taiwas tuhat affunaansa
 Ja katsokoon nyt köyhää uhriaansa!
 (Päskää kätensä alas. Weljetset sylleilevät toisiaan).

Kansa (rytmyttään jalkoja).

Eläkööt maamme sankar'-nuorutaiset!

Hannu (arwokkaasti).

Nyt meill' on riemun loistawainen juhla,

Salosti onnen-taiwas ruskottaa!
 Lähestyn päivän iltaa iloisenä,
 Kun jalot ruusut jääpi haudalleni. —
 Murheisen kyllä sanoman toit, poika;
 Waan aate, josta taistellahan siellä
 On voitollinen taiwaan helmalapsi.
 Kyll' urhoin johtajan taas taiwas nostaa. — —
 Se poikani, mun jalot poikueni,
 Eloni illan kaunein kulta-ruunu,
 Seuratkaa uutta uskon-sankaria! —
 Niin teettekin, sen tiedän varmasti.
 Siunattu siis on synnyin-hetkenne,
 Zuhansin siunatuita urhotyönne,
 Sukumme wersoo, kuffii kunniaksi
 Tään kalliin maan ja kansan urhokkaan.
 Min' yhtä köyhtä kiskokaa kuin weljet,
 Kuin sama sielu walwois rinnassanne,
 Niin riemu nousee urhotöistänne
 Kuin kylälle, kos' uljas metsämies
 Luo saalihiksi karhun kotiinsa.

(Elma ja Liisa kantaa kammarista pöydän, jolla seisoo pullo ja sen
 ympärillä maljoja).

Niilo (osottaen, malja kädessään).

Kulauttaakamme vielä wiinimalja
 Muistoksi suuren sankar-kuninkaamme!

(Kunin ottaa pöydältä maljan).

Hannu.

Tää armas hetki urhon lempeen liittää
 Ja toisen wihkii wälkkywäiseen miekkaan,
 Tää täyttää lemmen, urhouden toivot,
 Asettain kiihkot, kaipausten waiwat —

Näin siteet ratkoo, toisilla taas wyöttää,
 Nää erohetken wahtolaidat maljat,
 Täynn' urhouiden ja lemmen pisaroita,
 Nää wahwistakoon walat sekä liitot;
 Werekii joka helmi herahdakoon
 Ja kiehahtakoon urhoin waltimoissa,
 Skuisen innon, woiman wirtailukii,
 Jost' iki-kunnia karttuu kansallemme!

(Kansa hurraa; maljat kallistetaan. Niilo juutelee Elmaa ja Antti
 miekkaa. Esirippu lankee).

